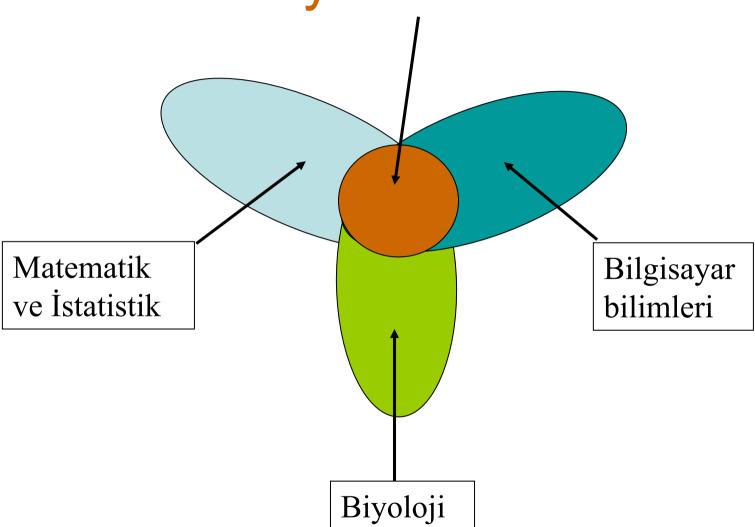
Biyoinformatik

- Bilgisayarların moleküler biyolojide kullanımı
- Moleküllerin üç boyutlu grafik temsili
- Moleküler dizilimler
- Üç boyutlu yapı moleküler veritabanları

- Kısa sürede yüksek miktarda veri üretilmesi
- Protein-protein ilişkileri
- Biyolojik olarak aktif moleküllerin araştırılması
- Bakteri, maya, insan, hayvan, bitki genom projelerinden elde edilen bilgiler

 Biyolojik problemlerin çözümünde bilişim teknolojilerinin kullanılması

Biyoinformatik

İki temel bilgi vardır:

Genetik bilgi akışı:

bir organizmanın DNAsı incelenir ve o organizma türünün oluşturduğu toplulukların karakteristik özelliklerine kadar olan bilgi akışı Deneysel bilgi akışı: biyolojik olaylar gözlenerek elde edilen bilgi açıklayıcı modeller ile tarif edilir, daha sonra bu modellerin doğruluğu yeni deneylerle test edilir.

Metodolojik çalışmalar

- DNA dizileme çalışmaları
- Protein dizi çalışmaları
- Makromoleküllerin yapılarının üç boyutlu dizilimleri
- Küçük moleküllerin ligandlarla ilişkilerinin araştılırılması
- Biyolojik bilginin paylaşımının kolaylaştırılması
- Bilgisayar ile otomize edilmiş veri analizi
- Etkileşimde bulunan gen ürünleri için veritabanları oluşturulması
- Biyolojik faaliyet süreçlerinin simülasyonu
- Büyük çaplı projelerden çıkan sonuçların değerlendirilmesi (genom projeleri)

Biyolojik çalışmalar

- Protein yapı ve fonksiyonunun belirlenmesi
- Her hangi bir biyolojik fonksiyonu artıran veya azaltan moleküllerin tasarlanması
- Karmaşık genetik fonksiyon veya regülasyonun tanımlanması
- Tıbbi ya da endüstriyel amaçlı yeni makro moleküller üretmek
- Genetik faktörlerin hastalık yatkınlığına etkilerinin ortaya çıkarmak

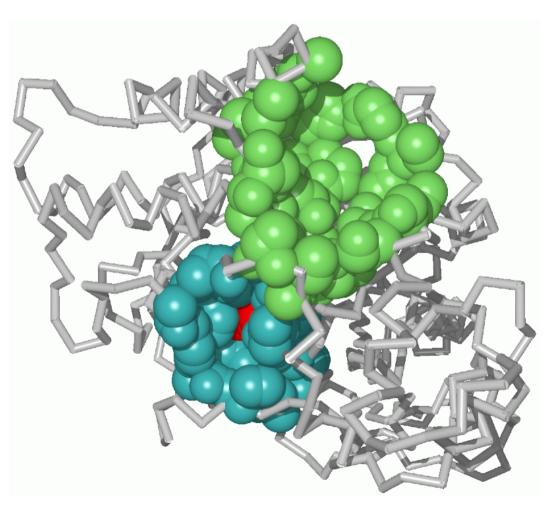
• Genetik bilgi:

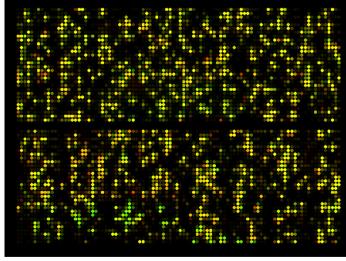
DNA ______ protein

Biyoinformatik veritabanlarının kısa tarihçesi:

- ilk biyolojik veritabanı Protein Identification Resource Margaret Dayhoff tarafından 1972'de kuruldu
- Dayhoff ve arkadaşları protein ailelerini organize ettiler
- •Protein dizilerinin karşılaştırılması fikri doğdu

- Şu an iki büyük protein bankası var : SwissProt, PIR International....
- İlk DNA veritabanı 1979'da kuruldu. Şu an çok sayıda veritabanı var: GenBank, EMBL, DDBJ......

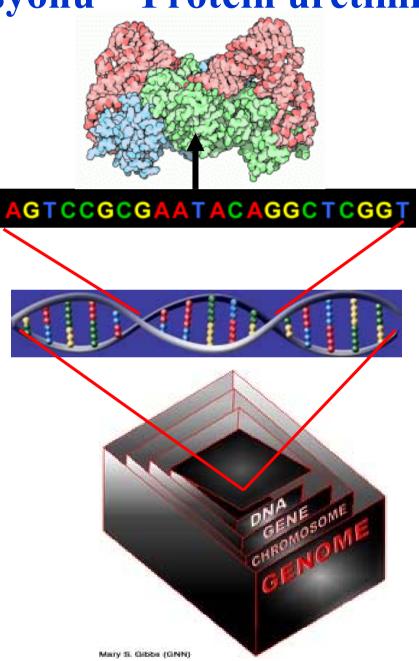

Gen ekspresyonu = Protein üretimi

Protein

Nukleotid dizisi

DNA

Biyolojik Çeşitlilik

Bakteriler ----

Mayalar→

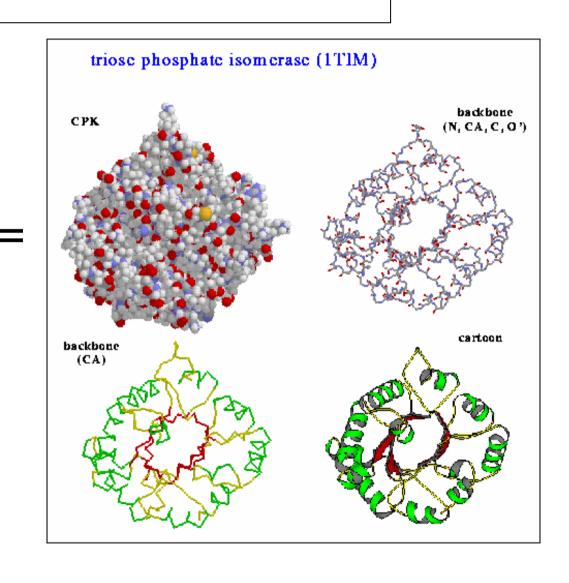
Meyva → sineği

İnsan

112	Organism	Number of genes in the genome
	Myscopiasma genitalium	517
	Saccharomyces cerevisiae	6,275
(3)	Arabidopsis thaliana	~ 20,000
	Caenorhabditis elegans	19,099
0	Haemophilus influenzae	1,743
	Drosophila melanogaster	13,601
A	Neisseria meningitdis	2,158
1	Homo sapiens	~ 30,000

Protein dizisinden Yapısına

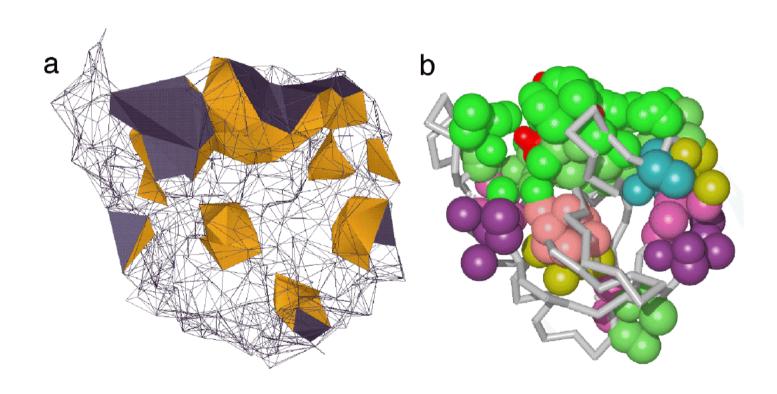
APRKFFVGGNWKMNGD KKSLGELIHTLNGAKL SADTEVVCGAPSIYLD **FARQKLDAKIGVAAQN** CYKVPKGAFTGEISPA **MIKDIGAAWVILGHSE** RRHVFGESDELIGQKV **AHALAEGLGVIACIGE** KLDEREAGITEKVVFE QTKAIADNVKDWSKVV LAYEPVWAIGTGKTAT **PQQAQEVHEKLRGWLK** SHVSDAVAQSTRIIYG GSVTGGNCKELASQHD VDGFLVGGASLKPEFV DIINAKH

- Interdisipliner yaklaşım
 - Bilgisayar bilimleri, Matematik & İstatistik.
 - Moleküler biyoloji, Biyokimya & Tıp.

Pockets in Ribonuclease A

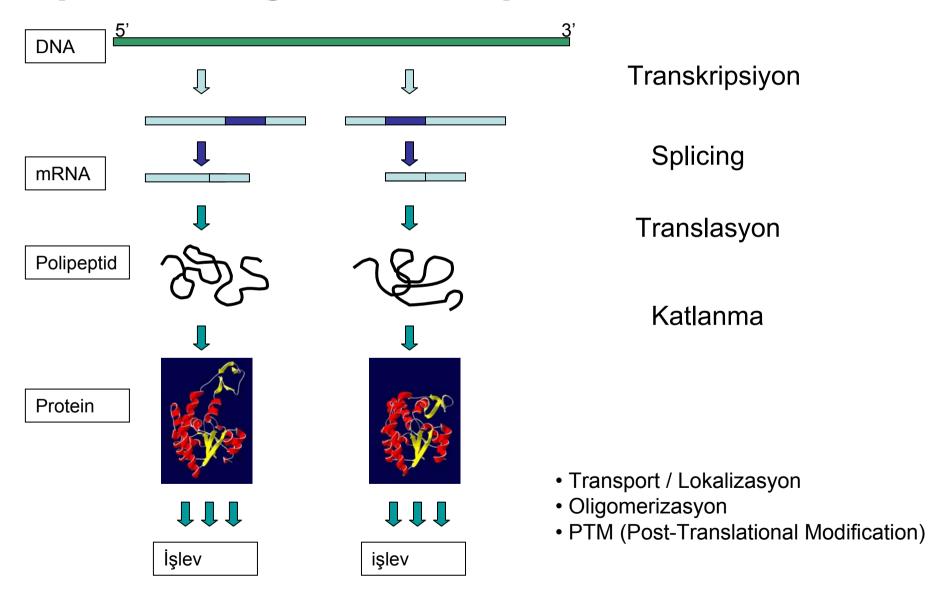

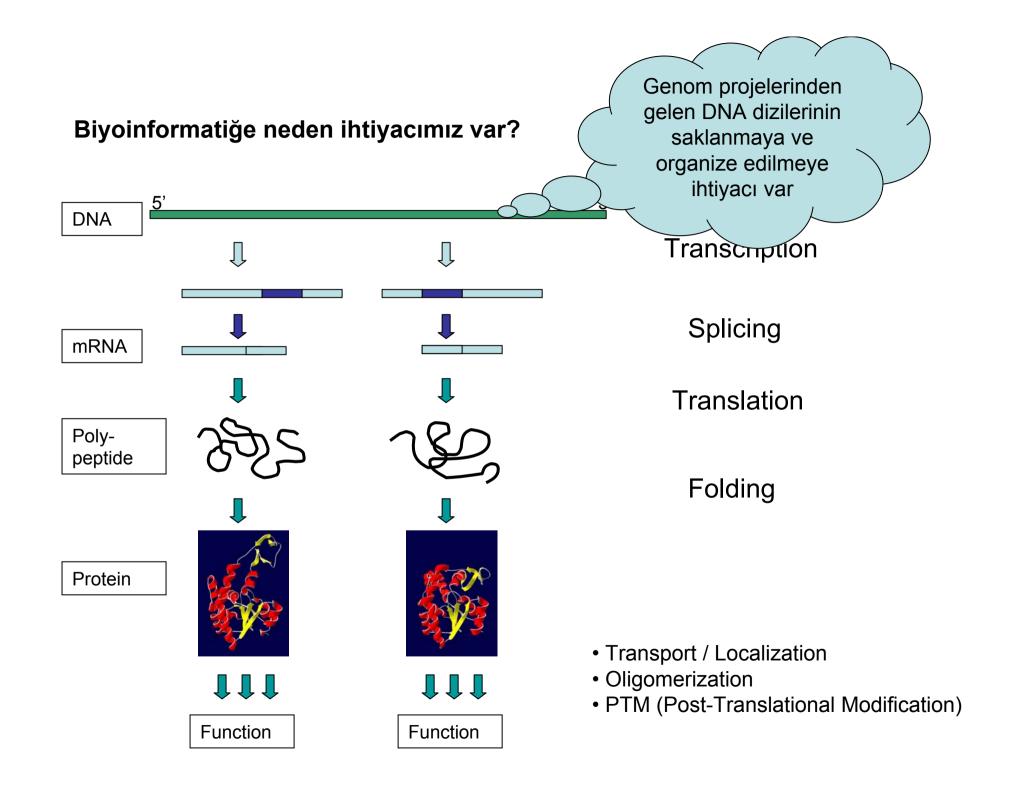

Biyoinformatik

- Bazı Eş anlamlar:
- Moleküler Biyoinformatik
- Computational Biology
- Biocomputing

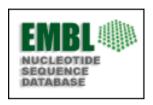
Biyoinformatiğe neden ihtiyacımız var?

DNA veribankaları

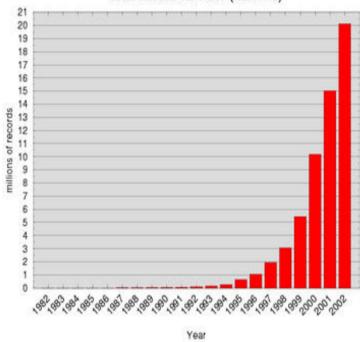

- GenBank (USA) http://www.ncbi.nlm.nih.gov/Genbank/
- EMBL (Europe) http://www.ebi.ac.uk/embl/
- DDBJ (Japan) http://www.ddbj.nig.ac.jp/

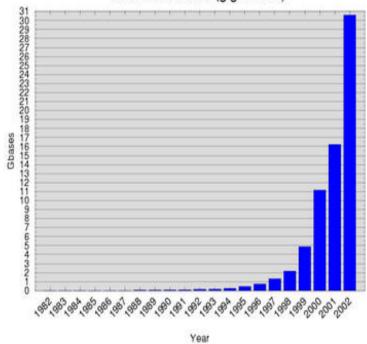
EMBL Database Growth

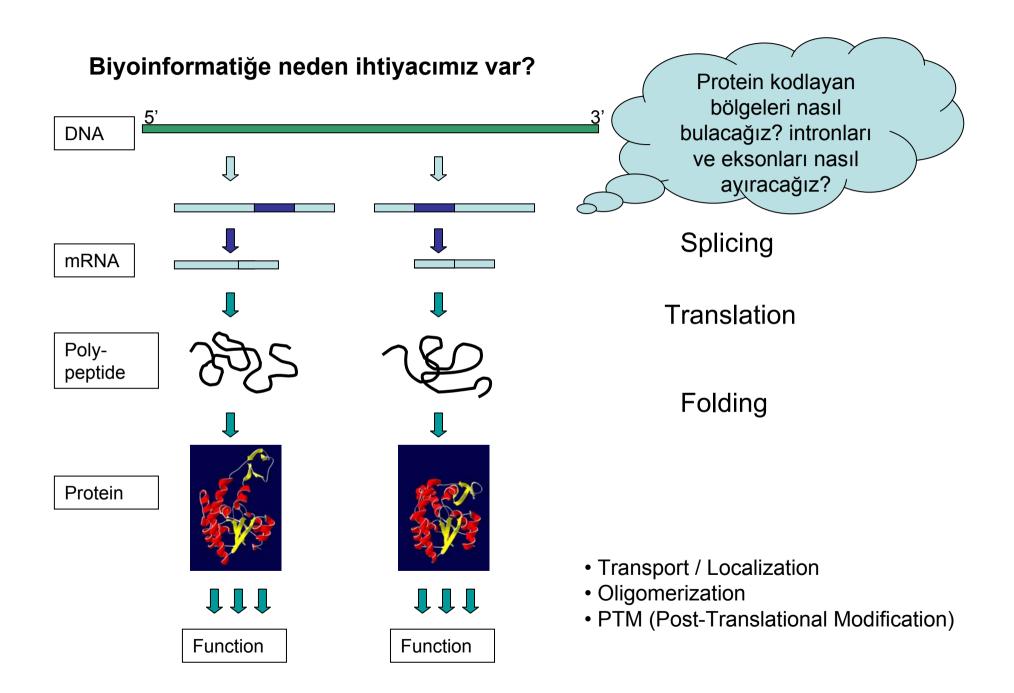
total record number (millions)

EMBL Database Growth

total nucleotides (gigabases)

Prokaryotik genomlarda genler nasıl bulunur?

İçsel bilgi:

- Transkripsiyon sinyalleri
- kodon kullanımı
- GC içeriği

Dışsal bilgi:

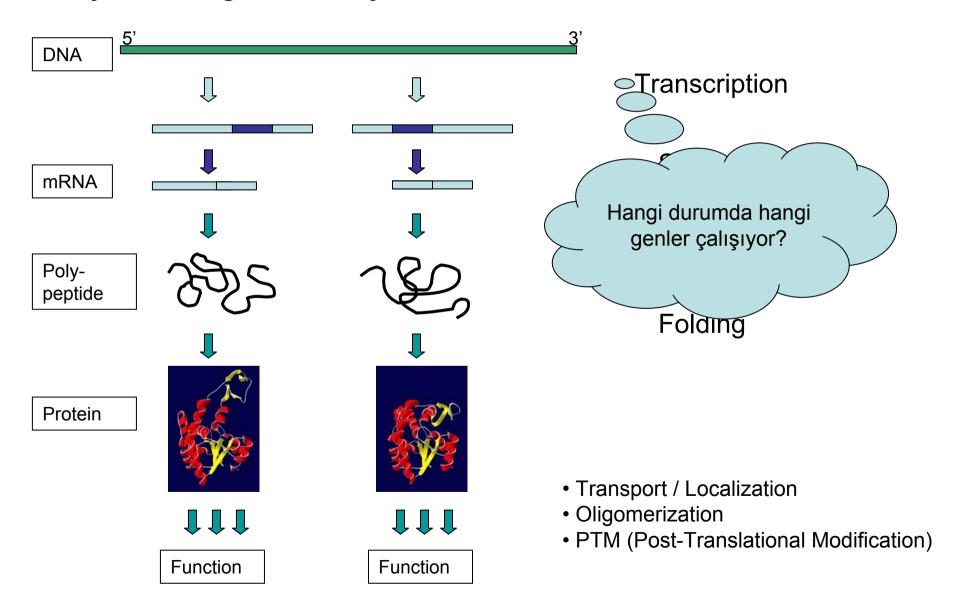
• Bilinen proteinlere benzerlik

Ökaryotik genomlarda genler nasıl bulunur?

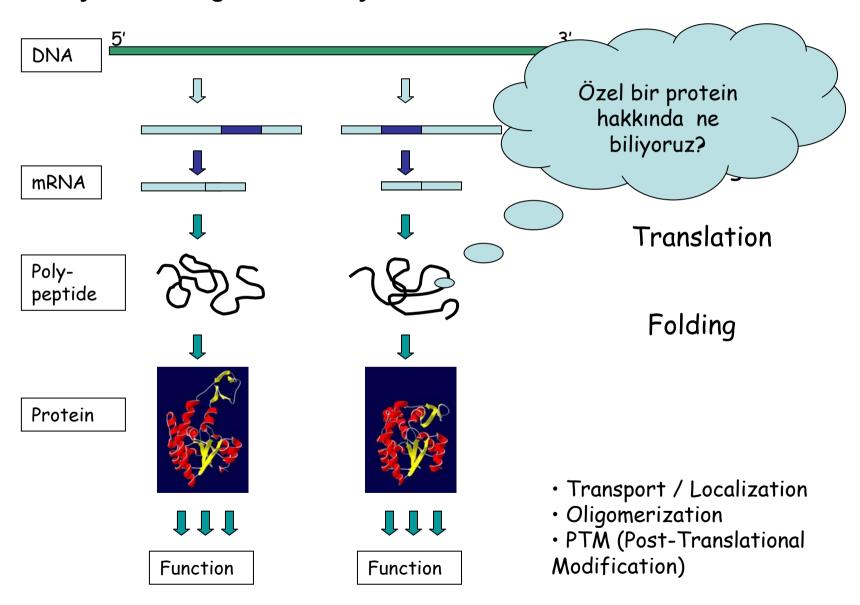
Bazı problemler:

- Genomun kompleksliği organizmanın kompleksliği ile orantılıdır
- 1-2 % kodlama yapan bölge
- Intron exon yapıları
- Alternatif kırpılma (bütün genlerin ~30%)
- Pseudogenler

Biyoinformatiğe neden ihtiyacımız var?

Biyoinformatiğe neden ihtiyacımız var?

Bir protein veritabanında ki minimal içerik

- diziler!!
- Accession number (AC)
- Taxonomik bilgi
- Referanslar
- Annotasyon
- Keywordler
- Dokumantasyon

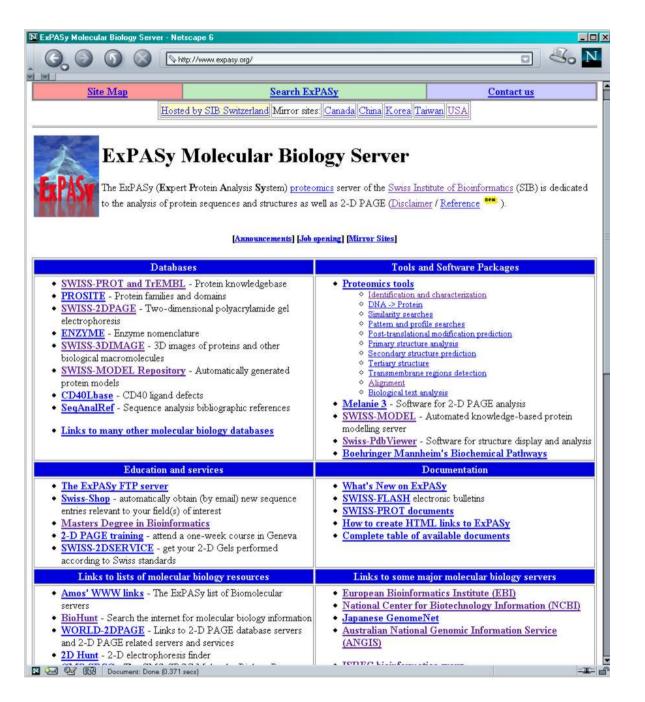

- the SIB (CH) ve EMBL/EBI (UK) arası ortaklık
- SWISS-PROT: protein dizisi veritabanı.
- TrEMBL

ExPASy Web Server

ExPASy =

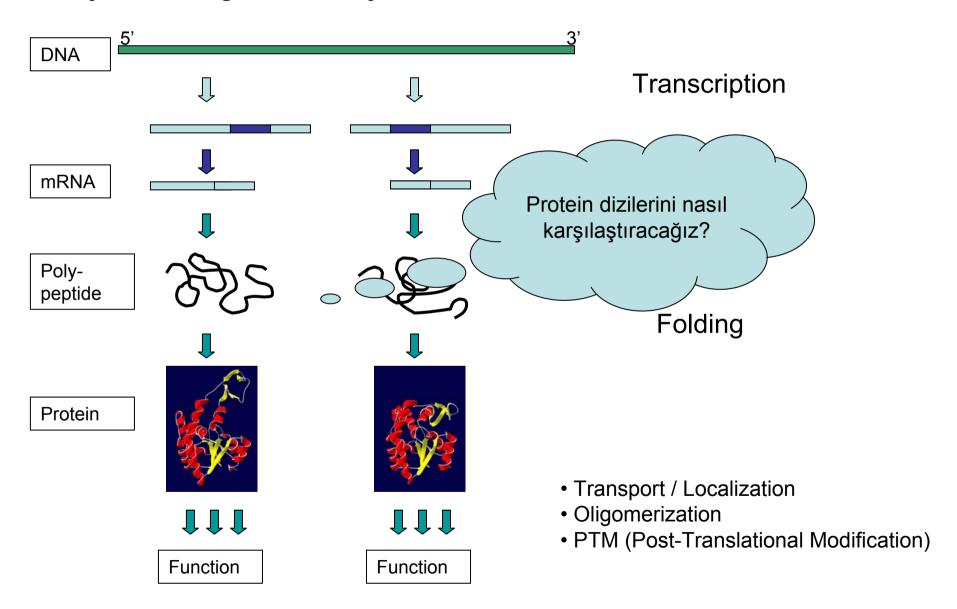
Expert Protein Analysis System

moleküler biyoloji alanındaki bazı veritabanları...

AATDB, AceDb, ACUTS, ADB, AFDB, AGIS, AMSdb, ARR, AsDb, BBDB, BCGD, Beanref, Biolmage, BioMagResBank, BIOMDB, BovGBASE, BOVMAP, BSORF, BTKbase, CANSITE, BLOCKS, CarbBank, CARBHYD, CATH, CAZY, CCDC, CD40Lbase, CGAP, ChickGBASE, Colibri, COPE, CottonDB, CSNDB, CUTG, CyanoBase, dbCFC, dbEST, dbSTS, DDBJ, DGP, DictyDb, Picty cDB, DIP, DOGS, DOMO, DPD, DPlnteract, ECDC, ECGC, EC02DBASE, EcoCyc, EcoGene, EMBL, EMD db, ENZYME, EPD, EpoDB, ESTHER, FlyBase, FlyView, GCRDB, GDB, GENATLAS, Genbank, GeneCards, Genline, GenLink, GENOTK, GenProtEC, GermOnline, GIFTS, GPCRDB, GRAP, GRBase, gRNAsdb, GRR, GSDB, HAEMB, HAMSTERS, HEART-2DPAGE, HEXAdb, HGMD, HIDB, HIDC, HIVdb, HotMolecBase, HOVERGEN, HPDB, HSC-2DPAGE, ICN, ICTVDB, IL2RGbase, IMGT, Kabat, KDNA, KEGG, Klotho, LGIC, MAD, MaizeDb, MDB, Medline, Mendel, MEROPS, MGDB, MGI, MHCPEP5 Micado, MitoDat, MITOMAP, MJDB, MmtDB, Mol-R-Us, MPDB, MRR, MutBase, MycDB, NDB, NRSub, 0-lycBase, OMIA, OMIM, OPD, ORDB, OWL, PAHdb, PatBase, PDB, PDD, Pfam, PhosphoBase, PigBASE, PIR, PKR, PMD, PPDB, PRESAGE, PRINTS, ProDom, Prolysis, PROSITE, PROTOMAP, RatMAP, RDP, REBASE, RGP, SBASE, SCOP, SeqAnaiRef, SGD, SGP, SheepMap, Soybase, SPAD, SRNA db, SRPDB, STACK, StyGene, Sub2D, SubtiList, SWISS-2DPAGE, SWISS-3DIMAGE, SWISS-MODEL Repository, SWISS-PROT, TelDB, TGN, tmRDB, TOPS, TRANSFAC, TRR, UniGene, URNADB, V BASE, VDRR, VectorDB, WDCM, WIT,

Biyoinformatiğe neden ihtiyacımız var?

Dizi karşılaştırma

1: MYTAILORISRICH

2: MONTAILLEURESTRICHE

1: MY-TAIL--ORIS-RICH-

 $|\mathbf{x}| | | | | \mathbf{x} | \mathbf{x} | | | | |$

2: MONTAILLEURESTRICHE

Global Alignment

1: TAILO RICH

||||**x** ||||

2: TAILL RICHE

Two Local Alignments

| = Identity

x = Mismatch

- = Insertion / Deletion

Multiple Sequence Alignment

(MSA)

Programlar:

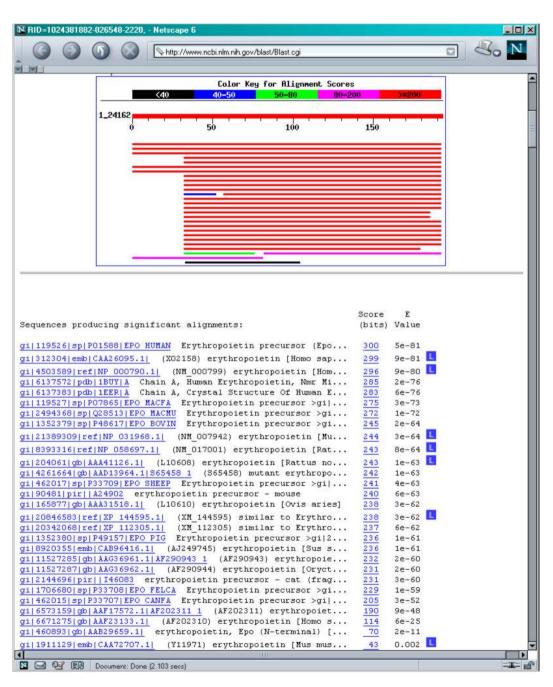
- CLUSTALW
- T_COFFEE
- MULTALIGN

```
HBA CHICK
           VL-SAADKNNVKGIFTKIAGHAEEYGAETLERMFTTYPPTKTYFPHF-DL
                                                                48
HBAD CHICK
           ML-TAEDKKLIOOAWEKAASHOEEFGAEALTRMFTTYPOTKTYFPHF-DL
                                                                48
HBPI CHICK
                                                                48
           AL-TOAEKAAVTTIWAKVATOIESIGLESLERLFASYPOTKTYFPHF-DV
HBB CHICK
                                                                48
           VHWTAEEKQLITGLWGKV--NVAECGAEALARLLIVYPWTQRFFASFGNL
HBE CHICK
           VHWSAEEKQLITSVWSKV--NVEECGAEALARLLIVYPWTQRFFASFGNL
                                                                48
                                                                48
HBRH CHICK
           VHWSAEEKQLITSVWSKV--NVEECGAEALARLLIVYPWTQRFFDNFGNL
MYG CHICK
                                                                49
           GL-SDOEWOOVLTIWGKVEADIAGHGHEVLMRLFHDHPETLDRFDKFKGL
                             . . . * * * * . . . * *
HBA CHICK
           SH----GSAQIKGHGKKVVAALIEAANHIDDIAGTLSKLSDLHAHKLRV
                                                                93
                                                                93
HBAD CHICK
           SP----GSDQVRGHGKKVLGALGNAVKNVDNLSQAMAELSNLHAYNLRV
                                                                93
HBPI CHICK
           SQ----GSVQLRGHGSKVLNAIGEAVKNIDDIRGALAKLSELHAYILRV
HBB_CHICK
                                                                98
           SSPTAILGNPMVRAHGKKVLTSFGDAVKNLDNIKNTFSQLSELHCDKLHV
HBE CHICK
                                                                98
           SSPTAIMGNPRVRAHGKKVLSSFGEAVKNLDNIKNTYAKLSELHCDKLHV
HBRH CHICK
                                                                98
           SSPTAIIGNPKVRAHGKKVLSSFGEAVKNLDNIKNTYAKLSELHCEKLHV
MYG CHICK
           KTPDOMKGSEDLKKHGATVLTOLGKILKOKGNHESELKPLAOTHATKHKI
                  HBA CHICK
           DPVNFKLLGOCFLVVVAIHHPAALTPEVHASLDKFLCAVGTVLTAKYR--
                                                               141
                                                               141
HBAD CHICK
           DPVNFKLLSQCIQVVLAVHMGKDYTPEVHAAFDKFLSAVSAVLAEKYR--
                                                               141
HBPI CHICK
           DPVNFKLLSHCILCSVAARYPSDFTPEVHAEWDKFLSSISSVLTEKYR--
HBB CHICK
           DPENFRLLGDILIIVLAAHFSKDFTPECOAAWOKLVRVVAHALARKYH--
                                                               146
HBE CHICK
           DPENFRLLGDILIIVLASHFARDFTPACOFAWOKLVNVVAHALARKYH--
                                                               146
HBRH CHICK
           DPENFRLLGNILIIVLAAHFTKDFTPTCOAVWOKLVSVVAHALAYKYH--
                                                               146
MYG CHICK
           PVKYLEFISEVIIKVIAEKHAADFGADSOAAMKKALELFRNDMASKYKEF
                                                               149
               HBA CHICK
                  141
HBAD CHICK
                  141
HBPI CHICK
                  141
HBB_CHICK
                  146
HBE CHICK
                  146
HBRH CHICK
                  146
MYG_CHICK
           GFOG
                  153
Consensus length: 154; Identity : 19 ( 12.3%); Similarity: 51 ( 33.1%)
Character to show that a position in the alignment is perfectly conserved: '*'
```

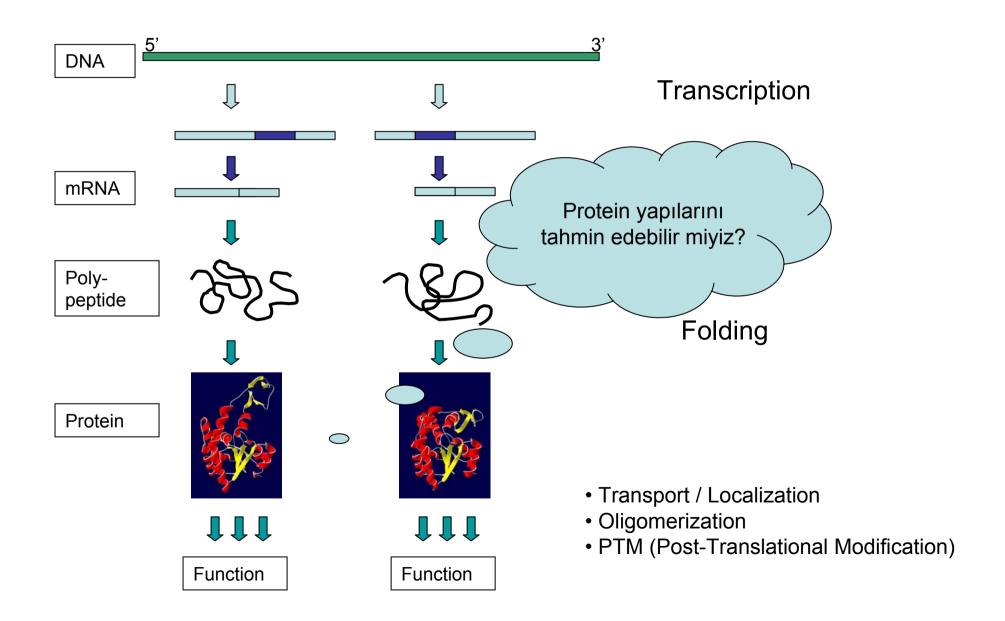
Character to show that a position is well conserved: '.'

BLAST:

Basic Local Alignment Search Tool

Biyoinformatiğe neden ihtiyacımız var?

Protein Yapısı Modelleme

- Ab initio modeling
- Threading & Fold Recognition
- Homology Modeling

MNIFEMLRID EGLRLKIYKD TEGYYTIGIG
HLLTKSPSLN AAKSELDKAI GRNCNGVITK
DEAEKLFNQD VDAAVRGILR NAKLKPVYDS
LDAVRRCALI NMVFQMGETG VAGFTNSLRM
LQQKRWDEAA VNLAKSRWYN QTPNRAKRVI
TTFRTGTWDA YKNL

